

EL POBLE: CATALA

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 1.ER DE ABRIL DE 1905

ANY II * BARCELONA * NÚM. 21

PREU D'UN NÚMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

Problema vital

Per si els nostres elements productors no saben que En Garcia Alix, Ministre d'Hisenda de la monarquia actual, va al despatx dels seus assumptes ab dos Directors generals y es el menys financer o hisendista dels polítics espanyols, s'encarrega d'entrevistar el corresponsal madrileny del diari conservador local.

Davant de problemes tan complexos, delicats y difícils com son la revisió aranzelaria, la confecció de nous tractats de comerç, la millora del preu de les subsistències y l'establiment d'un bon instrument monetari, el Ministre d'Hisenda, la persona avui més influent en les condicions actuals y en l'avenir dels pobles d'Espanya, és un ignorant en qüestions financeres y econòmiques, un llec a qui no s'pot demanar ni l'fruit d'estudis anteriors ni la resultant d'una experiència profusa, ni l'esforç o l'impetu d'un cervell de primer ordre.

Això no passa més que a Espanya. L'Estat que patim està lluny de la civilització, lluny del gran bon sentit, que és el millor conductor dels pobles y el més vigorós agent de les millores col·lectives. Ens dona l'Estat polítics imaginatius, oradors més o menys artistes, governants de menor quantia, una educació vergonyosa de supines ignoràncies. Ens porta den Villaverde, l'hisendista que resol la qüestió monetaria fent dringar pessets d'or estrangers, com un difunt catedràtic de Dret polític comparat resolva les seves lliçons per medi de fotografies, an En Maura, l'orador més eloqüent però més sense masses idees que hi ha a Espanya. Y ens reserva els Montero Rios, Canalejas, Moret, Romanones y demés estadistes ineptes per la direcció social, la vida col·lectiva complicada y l'acció permanent que caracteritzen el món contemporani.

Quin se'n convenceran els nostres productors de que l'vigent règim implica brutalment la seva ruïna, com realitza positivament l'esclavitud de Catalunya, obligant-la a viure sota lleis forasteres y a moures dins d'un organisme deplorable? Quin compendran que ha de ser el propi esforç, la pròpia voluntat, l'eficàcia energia pròpia, l'únic camí de salvació en mitj de les engunies econòmiques del nostre poble?

Cal repetir-ho ab tot el convenciment que infundexen les coses fatals, necessaries, socialment seguríssimes. Catalunya, pera viure y pera créixer, deu tenir bons aranzels, excelents tractats de comerç, una moneda adequada pera l'intercanvi, mercats prou grans pera la seva activitat y la seva força productiva. Catalunya ha de desenvolupar-se en un Estat compost de pobles actius, treballadors, rics, en un ambient d'energies inagotables y d'incessants esforços. Catalunya ha de prosperar contra les professions parasitàries, contra l'incúria de molts sígles, contra la general ignorància, contra salaris irrisoris, contra l'ínfima ausencia de comunicacions, d'aigua, de seguretat, de crèdit encara notoria a Espanya. Y Catalunya ha de ferse forta y desplegar les virtualitats efectives y saues de la seva rassa disposant de bons governants, apointant en agents consulars y diplomàtics dignes del seu càrrec, beneficiant de dades, estadístiques y recursos propis de tota civilització honorable.

Però cal també repetir-ho ab el mateix convenciment. Catalunya no tindrà lo que necessita pera viure y créixer, si ha de lograr-ho del vigent règim, si ha de ferho efectiu sense l'auxili y la garantia de la seva llibertat. Lo que no derivi de la seva personalitat, de la seva autonomia, del seu pensament nacional, sava de les seves socials energies, no constituirà cap definitiva millorament ni cap definitiva solució pera els problemes de vida o mort pera ella. El règim li donarà homes d'imaginació quan els necessita intel·lectuals y reflexius; li donarà oradors retòrics y artistes quan li fan falta homes d'Estat de primer ordre; li donarà financers avaris, tractats dolents, un país miserable convenient tot lo contrari.

Es evident que entre el vigent règim y la nostra Catalunya existeix manifesta incompatibilitat. O la nostra patria morirà com poble ric, treballador, apte pera la civilització, conforment a les tristes realitats amorfes de les tribus espanyoles, o serà aniquilada y substituit per la llibertat y l'autonomia, el vigent règim centralista.

Y axò es y seguirà axi fins que l'gran problema vital se resolgui, ho vulguin o ho rebutjin, ho sàpiguen o ho ignorin els nostres elements productors. Més que en lloc del món, a Espanya la centralització s'ha fet enemiga irreconciliable del progrés, del treball, de la llibertat, de les forces vives, de l'espandiment de l'energia y la riquesa. Més que en lloc del món, a Espanya la centralització deu desaparèixer.

Els homes de pensament y els homes del treball de Catalunya resol·liran aviat aquest problema formidable. Y el resol·liran unint-se contra la centralització, contra el vigent règim, pera instaurar degudament les personalitats, els drets y l'organisme en que consisteix un ample y vigorós règim autònom.

J. LLUHÍ RISSECH

Tot passant

Bona senyal

No fa gaire han sortit dos setmanaris ultra-radicals en llengua catalana: el Progrés y l'Avenir.

Aquest fet, que semblarà pot ser insignificant, té precisament una significació importantíssima: és la revelació sintomàtica d'un procés evolutiu que s'està fent en l'esperit dels nostres radicals més avançats.

Fins acuí totes les agrupacions futuristes, com diria l'Atomar, estaven fortament lligades d'ideologisme: gaire bé podríem dir que havien arribat a viure fora de la realitat: lo absolut de les concepcions ideològiques, no els deixaven veure ls fets positius: sense donar-se compte, generalisant, generalisant, se movien estèrilment fora de la vida.

Utopia de l'amor universal, de l'internacionalisme — y dic utopia en el sentit de concepció irrealizable actualment — havia engegat ab el seu hermetisme als nostres radicals, fentlos allunyar els ulls de la realitat immediata. Per odi al concepte actual d'Estat y de Patria que s'oposava a l'implantació de llur somni gen·ral, feien abstracció de les diferències etnogràfiques que no està en el poder de l'home suprimir, perquè son la resultant de forces externes y superiors a la seva voluntat.

Y axí, els nostres radicals, volent assolir la llibertat absoluta, abominaven de lo que és precisament la base de tota llibertat: la llengua.

¡Doloros! antinomia! Volien llibertat els homes y començaven ells mateixos per posarse les cadenes d'una forma d'expressió forastera, que ls treuava l'esperit ab les seves modalitats desadaptades y mal apreses.

— ¡Sigues tu mateix! — ha dit l'Isen. Y aquesta és la suprema fórmula llibertadora de la vida humana.

Més com es possible que siguem nosaltres, renegant de la nostra llengua, únic medi d'expressió total de la nostra personalitat?

Ja era hora de que ls radicals catalans comencessin a sortir del cercle de prejudicis ideològics, de sistemes abstractes, en el qual s'havien reclosos, posant-se en contacte de la realitat de les coses.

La Vida no es quelcom que ab paraules màgiques pugui l'home governar. Perquè no coneixem la gran majoria de les lleis que regeixen el seu funcionalisme, no podem negar la llur existència. Y aquestes Veis, y els fets que d'elles son fatal consecuença, estan molt per sobre de nosaltres, pera que les nostres forces puguin evitar que s'ens imposin.

Som catalans, no perquè hagi sigut la nostra voluntat esser-ne. Tant si volèm com si no volèm el fet de la nostra personalitat catalana, d'aquesta mane a d'esser que han elaborat lentament durant segles les condicions del medi, les costums, la vida, en fi, de les generacions passades, és una realitat contra la qual fora estèril revoltar-se. Som lo que som y no podem ésser d'altra manera.

Y si com a catalans pot venir un moment que siguem una força poderosa en la llarga evolució de l'humanitat, si perdèm la nostra fesomia pròpia, no farem mai res de profit, ni pera ls demés, ni pera nosaltres.

Els pobles sense personalitat definida, son com les monedes esborrades, que no tenen cap valor.

IGNOTUS

LIBERALS DE CARTRO

Es un cas curiosíssim el que passa a Barcelona ab els que, titolantse liberals, creuen ésser els veritables representants de l'avens y del progrés a casa nostra. Lo pitjor es que s'ho creuen de bona fe, perquè, carregats de prejudicis molts d'ells y altres d'escassa cultura, se figuren que pera ésser liberal n'hi ha prou ab donar-se el nom, pertanyer a algun cassino que porti en son lema algun adjectiu de democràcia y dir sempre y per tot arreu pestes de capellans y frares, vinga o no vinga a tom. Satisfets ab aquestes migrades manifestacions del seu liberalisme, ja no s'preocupen de demostrar ab actes positius aquell carinyo que diuen sentir per tot lo non y avenat. Ans al contrari, sempre han donat proves d'esser d'un esperit regressiu y absolutista, oposantse sistemàticament a tota innovació sols perquè era tal y els obligava a sortir-se dels motllos antics y rutinaris, contra ls que tronon sempre, però dels quals no hi ha força humana capable d'arrancarlos.

No caldrà fer història llarga pera demostrarho. Els que més oposició feren a l'Exposició Universal del 1888 foren els nostres *soi-disants* avenats. Recordis les campanyes de certs diaris contra aquell gran projecte den Rius y Tauler, qual realització ha sigut donar a Barcelona un pas de gegant en el camí del veritable progrés.

En època més pròpera, s'oposaren a que s'establís la tracció elèctrica dels tramvies. Tothom pot tenir presents encara aquells articles d'alguns periòdics radicals fent campanya en dit sentit, pronosticant un sens fi de desgracies per l'augment de la velocitat dels cotxes y declarant que l'sistema de trolley era atressat, ab aquella omnisència que dona l'no haver llegit mai cap llibre tècnic y no haverse mogut del pla de Barcelona. Se valgueren de totes les armes pera impedir aquella indiscutible millora y fús els periòdics satírics de la seva secta representaven tramvies en caricatura, disparant llamps en totes direccions que socaraven als pacífics transeunts.

Quina manera d'il·lustrar l'opinió! No cal, creiem, multiplicar més els exemples y ens concretarem a parlar, pera aportar un argument més a la nostra tesis, de lo que es avui assumpte de gran actualitat y d'especialíssim interès pels elements intel·lectuals de la nostra ciutat. Ens referim a l'adquisició d'un nou local pera l'Ateneu.

Domiciliat aquest en pessimes condicions, pagant un lloguer exorbitant, ab la continua exposició d'un desauç que fora la mort de la societat, surgen finalment un projecte qual realització li permetria disposar de casa pròpia, gran y espaiosa y emplaçada en lloc cèntric. Sens volguer prejutjar la qüestió, sembla que tots els socis, prescindint d'opinions, deuen procurar per tots els medis favorir el projecte, aplanant els obstacles y aportant el concurs de la seva bona voluntat pera resoldre els inconvenients de qualsevol ordre que pugessin presentar-se. Vegis, no obstant, quant diferent és la realitat d'aquesta suposició. Desde que l'projecte aparegué viable, s'apuntaren ja hostilitats més o menys encobertes. Un cop convocada la junta general se tingué previngut un notari pera que sortís immediatament d'oberta la sessió a requerir al president per no se quina suposada ilegalitat del reglament. Fracassat aquest mèdi, plogueren proposicions y més proposicions defensades algunes ab bastanta fortuna, com la del senyor Hurtado, altres d'una manera desgraciadíssima. Rebutjades aquestes se feu sortir en escena a un advocat de prestigi que, malgrat desconèixer l'assumpte, volgué encaregar-se a última hora, no sabem si per l'infantil propòsit de demostrar una vegada més aquelles habilitats parlamentaries que tothom li reconeix indiscutibles. La llàstima fou que, si en efecte demostrà que conserva encara l'aplom que donen llars anys de vida parlamentaria, dexà veure ensempe, y ho diem ab sentimient, que la llei de l'Estat se manifesta fatalment, sobre tots els cervells, fins en els més ben organitzats.

Y observis una vegada més com la nostratèsis resulta comprovada. Aquesta oposició la fan precisament els elements avenats de la casa, els que volen personificar l'opinió liberal, els mateixos elements que, titulantse demòcrates, se neguen ara a acceptar un vot de majoria. Ja parlen d'entaular un o dos plets, essent lo més curiós que no discuteixen les millors o pitjors condicions del local nou, única discussió racional que cabria en aquest cas, sinó que s'entretenen en tiquis miquis legals, en voler depurar responsabilitats, en detalls, en fi, que farien riure en qualsevol país d'esperit menys raquític que l'nostre.

No hi fa res: l'Ateneu tindrà local nou, com Barcelona celebrà Exposició Universal y com l'electricitat mou els tranvies. La marxa s'entorpirà, però s'anirà endavant a la fi, arrastrant a pesar seu tot aquest lastre que empeny cap endarrera.

No sé qui va dir que l'nostre país era la terra dels vice-verses. Tenia raó y res ho prova més que aquesta conducta dels liberals de cartro, avenada de nom, però reaccionaria de fet, y que no es degrada a odi sectari contra aquest o aquell, o contra determinats elements del Ateneu com en nostre cas concret s'ha volgut suposar. Aquestes podrien ésser tot lo més, causes immediates, però l'verdader fonament cal cercarlo en raons ètniques, en motius psicològics d'un ordre més íntim, únics que podrien aclarir-nos, potser, el per què d'aquestes orientacions invertides.

LLUIS LLAGOSTERA

Croquis barcelonins

LA GRAN MAINADERA

Les últimes que ls profeta de les imatgeries vessava demunt les runes de la ciutat desolada, temps vindrà que les grans viles dels nous temps les sollicitin dels seus profetes, si és que n'poden florir allà ont els apremis del present ofeguen les serenes visions del desenvolupament.

No hi cau, no, demunt d'elles l'enigme de Jehová ab els grans terratrèmols de la devastació, ni ab els exèrcits omnipotents de les legions invasores, ni ab l'àngel del extermini que delma les llars sembrant la mort ab la espasa flamejanta; diries que ara les fires eternals hi son fulminades, en les modernes Babilonies, per la seva mateixa plenitud de vida que les amenaça de feridura, per aquesta onada de sanc en progressiva aflluència que les congestiona, per la seva creixença morbosa que cunida a deformarles.

Al de les grans ciutats que s'ofeguen en el seu propi alè y que treballen ab el treball de l'origa pera ferse la presó elles mateixes, que quan frisin pera volar ab ales de papellona, en la mateixa llibertat hi trobaran la mort!

Jo n'és una aont les grans cases se encastellen fins al núvol, com altres torres de confusió, en guerra jurada contra l'cel, pledejant pam a pam a la llum els seus dominis, posant rescloses als raigs del sol y racés de pedra treballada als aires de montanya, generosos de perfums, y a les marinades portadores de sanitat.

Y aont aquets casals els veurien uniformats, impecablement arreglats, com cordó de tropa cumplidor d'una rigorosa consigna, estríngent-se fins a les vessants del vel hemicle de montanyes per les quals s'encavallen y s'escampen destruint boscos, nivellant marenades, terrapenat agnavevoss, pera axampiar aquell ínnim cemenitori de vius de allà abaix, simètric, quadril·lulat, prosaïcament igualitari.

¡Oh, la trista condició dels condemnats a no veure més arbres que ls arbres de planter tirats a cordill, pujats ab tutor, correctament retallats de brançada y arrelats minuciosament entre una xarxa de prodigis d'enginyeria!

¡Oh, l'artificiosa hermosura d'aquelles flors de mercat de forçada naixença, desfogades de color y mentideres de aroma, com la majoria de les ciutadanes que ab elles s'enjoien!

Els vils afanyosos de naturalesa, al topar ab els horitzons murats de montanya, prou es giren vers la marina de virginitats inviolables; més allí barra les mirades la muralla inacabable que no atueixen ni les lres del mar que a la una banda la escup, ni l'enigme de la terra que desde l'altra l'amenaça.

Correrem tota la ciutat, y com la desolada Sulamita, en llac trobarem l'Estimada y res ens apagarà l'destí de ser acaronats per la Bellesa. ¡Oh, quin dolor hi podrà haver més gran que l'dolor nostre!

Al bell mitj de la ciutat agitada, hi ha un oasi de repòs; fugint dels carrers

tenebrosos y abans d'entrar en les vies uniformades, el cor s'axampla ab la mateixa ciutat antiga en una explanada, única portell obert, en la murallada de casals, als afals del sol, del aire y de la llum que tot el dia hi platxejen, de company ab aquell estol d'infants que a tothora li formiguejen, axameñats allí pel propi instint, més que per la submissió forçada a dides y a mainaderes.

La raó que ls mou per la preferència es la mateixa que deuen tenir els ancels ciutadans que cada nit s'amparen en els mateixos arbres.

Allí se ls veurà corre y saltironar en candorosa promiscuació de sexes y de classes, segurs de que no ls ha de arribar el perill del tràit que al voltant seu remoreja y de que ls casals, que respectuosament han contingut a redós de la Plassa la seva atrevida avançada, no ls hi han de furar la dolça tebió del sol solet, ni ls afals de l'oreig que allí sembla purificarse y tornar a rebre de aquells capets rinxolats y de aquelles carones acolorades, el perfum saníto que ha anat dexant en l'innens colador de la gran urbs.

Y ab tot, hi ha qui a la sola visió de la esbajosa Plassa sent exaltarse l'deliri de les urbanisacions; qui pensa tan caria ab porxades simètriques, qui, pel contrari, obriria a tot el trabals que la sollicita...

Però les discórdies dels grans han dexat fins are an e's menuts els acaronaments de la seva gran mainadera y la Plassa segueix oberta, com amorosa falda de la ciutat ont els seus infants van a espiarlhi les llurs alegries, aroma puríssima de llurs cors en florescència.

MANUEL FOLCH Y TORRES

L'organització econòmica, el govern, l'administració, no son més que ls medis d'existència dels pobles: son llurs armes, però no la seva raó de ser. Aquesta es troba en la llur vida espiritual y moral, que es lo que encarna el patriotisme.

Si avui creguem a França el secret de nostra nacionalitat tan viva, encara el trobarem preferentment en la persistència d'una escola literaria y artística autòctona.

Per totes les nacions passa lo mateix. Cada una té la seva manera particular de sentir, la manera de resoldre el problema de sa vida. Y les mateixes manifestacions diverses aont se tradueix la més alta originalitat del individu, son les que expressen la suprema originalitat d'una nació. Ella exalta en cada una d'aquestes creacions la seva ànima y ses aspiracions; hi fixa sa missió y l'ideal de ses esforços, constituint una mostra del seu pervindre y per tant la penyora més segura de la seva vida.

Gabriel TARDE

LITERATURA

EL CONTE D'UNA BRUXA

Una vegada, en lo més salvatge y profon d'una vall, hi havia una bruxa, llejta, encorvada, ab els ulls sortits y les cames garrelles. Havia abandonat a ses companyes per pura presunció filosòfica. Veurem. Les altres bruxes es divertien fent malures per la terra, cavalcant a bandades, sonant esquilles, sondejant els aires, fent-se per les xamaneies, fent sorolls per les teulades, tremolant les ombres y les llumenes, bevent l'oli de les llanties, tancant de retop totes les portes y fent, en fi, gallinejar a tots els mortals que podien.

Eren la temensa dels pobles y maiedició de la gent, mes allí anaven elles, contentes y rialleres, fent com els gats, anant de nit y afilantse les ungles y obrint els ulls de tots colors per tot allí ont hi havien tenebres. Mes a la bruxa del nostre conte no li plavia aquesta vida aquesta gatzara errabonda y dimoniaca ab la qual ses companyes atemorissen als homes, y les abandonà. Creia que l'geni del mal y del misteri no devia ser una cosa de per riure, y possedida axís d'un cert ascetisme fantàstic es recloné en la vida boscana y selvatge, ont os he dit que estava.

Y allí començà a pensar en la banalitat de les coses de la terra, en l'injustícia de les bruxes, en els zels y petitesse de tots els reialmes; y allí començà a pensar en totes les coses profundes que tant les bruxes com els homes no han pogut assolir. Mes ¿qui sab? Era que ls homes no tenien el poder de les bruxes y únicament els homes havien tingut la pretensió de sondejar les coses profundes: era que fins ara cap de la seva rassa s'havia detingut un moment en pensar tot axò y encara cabia el dupte y l'esperansa de lograrho. El seu domeny sobrenatural podria permetreli coses que al home no son permeses.

Reclosa en sa gruta, escarbotant nerviosament la terra ab ses ungles llargues, contraent les cames tortes, embolicada tota ella ab un drap llarg y negre, calva la testa y el nas arran de la barba, allí mateix li va venir l'idea lluminosa d'arribar fins al centre de la terra, de veure tot lo que allí hi havia, de mara-

vellarse de les maravelles que trobaria pel camí y tornar triomfant y genial en mitj de ses companyes, per proclamarse regina y sabedora de tot y fer seriosa y grave l'existència de totes les bruxes venideres que per santa y deessa la tindrien. Y aquella nit no dormí. Pensà en els medis y manera de fer el viatge. Ella rai, que mossegant la terra podria viure. No més li calia un llum d'oli y una corda. Ab una oració el llum tindria la virtut de no apagar-se mai. Una corda llarga se la fabricaria ella mateixa. Y estigué dies y dies en un recó de la gruta, asseguda sempre, sense dormir, mossegant la terra de tant en tant, teixint la corda. Y la corda era tant llarga, que l'capell omplia tota la gruta.

Llavors pensà que ja ni hauria prou, y començà a escarbotar la terra. Axís aniria foradant, foradant y arribaria al centre del món d'ont després revindria triomfanta. L'hagués vista aquella aranya d'ossos y pell revolteant pel cau com presa d'un vèrtic, fent saltar la terra a mossos y terrossos, ab els peus, ab les mans, ab el cap y de totes les maneres possibles, enfonzant-se dia y nit, endins, endins de la terra. La bruxa havia subjectat en la gruta el gros capell de corda, quin cap es sospenia y prolongava a mida que el forat creixia, sostenint un llum d'oli — l'ànima d'un malvat a qui ella estina en la seva joventut — llum que no s'consumia y que llenguetejava ab ses rialles els altres successius de l'estancia subterrània.

Y, com les formigues fan el llur niu, com els cucs les carcomes, aquell cuc de bruxot foradava la terra, presidit per una ciencia oculta y per una força més que humana. Arribaria sens dupte al ex y al centre del món, y totes les gorges infernals no la deturarien pas. Y certa del seu èxomés, era posseïdora d'una voluntat inflexible.

A mida que baxava per la ferida feta a la terra, estirava la corda perquè el llum d'oli l'enlloqués y es fes cabal — l'ànima que tenia — de la seva potència. De tant en tant s'engolia un grapat de terra, llençava una ullada enlaire y tornava a escarbotar ab els peus com en una dansa epilèptica.

Y anys y més anys la bruxa treballava, treballava logrant, com si fos un esperit indetenible. Emperò aviat veient que sempre trobava terra, com més ne treya, més ne quedava, cada volta més ofegadora, cada dia més profunda y més calda, fins que ja li cremava la pell y els ossos y no podia acostarse a la boca. Y mirantse l'ànima del seu àimat — el llum d'oli — li preguntà aont arribaria, com devia finir el seu viatge, y el llum no més tremolava, com sempre.

Y allavors compregué el gran error de la seva empresa; compregué que les bruxes no tenien prou poder pera arribar vils allí, que les gorges de Vulca s'apropaven pera engolir-la, que si la crosta de la terra era sense fi, sense fi serien els sofriments quan trobaria la pasta coenta de les estranyes del món; y va desesperarse. Espigant llavors per la raó de la seva testa calva y estrafeta que eren vingudes a la terra, no pera foradarla impunement, sinó pera divertir les ombres y els misteris ab cants de cu-cut y llumenetes de llumina, ab espantades de canyes y vestidures de difunt, y que l'llur escómes era la rialla de tot lo serio. Y senti un gran desitj de retornar a la gruta, d'abandonarla al bosc, de fugir de la vall y com en la seva joventut anar de nit per les teulades ab seguicides de gats y d'òlives, entrant pels campanars y xamaneies y bevent en llurs festins oil de dragons que emborraxa tant, que té la virtut de desfer els miracles que totes les Hèl·lenies puguen fer. ¡Y quin calvari no començà llavors per l'apòstata bruxa!

Al agafarse a la corda, la corda seguí avall ab ella, el llum oscil·lava, topant un cantó al altre, a punt de perdre la virtuositat que tenia. Les ungles li relliscaven del cordam, les cames no podien juntsar-se, y a no ser per les dents, més de cent voltes hauria caigut; però la corda anava cedint, cedint, y ja no sabia si ella pujava de veres, tant la corda baxava. Y decidí escalar tota la alseria a tall de gat; abandonà la corda y abandonà l'llum, que no trobà manera de emportar-se.

Era un verdader suplici caminar de aquesta manera forat amunt, les ungles ja sagunades de tanta forsa feta, plets els genolls y els colzes y tota la pell una crosta; axís es que la vestidura, per miracle conservada, s'arrapà lentament al cos, fent-ne de tot una peça. Y no més, en l'obscuritat del antre, la bruxa sempre amunt, brillaven uns ulls rodons y irisats, de tots els colors temibles, pleus d'una maligna esperansa.

Ab tot un any de pujar d'aytal manera, les forces es decandiren molt; sort del esperit animós que tenia la pobra bruxa, que ja fora sepulta cent cops cada dia. Y ja retornava a venre alegre y joivola entre ses companyes, fent núvols fantàstics sobre la terra; y renaixia en ella un somriure macabre, ferotje y omnicent a cada esforç que feia, a cada jorn que avançava. L'aranya anava amunt ab un suau brunzir de cosa nocturna; y els nlls eren clars, ignocents, sens penetració diabòlica.

Al arribar l'antiquada heroe a la boca del forat, quan ja la llum del sol podia signar la trassa del seu camí, quan casi arribava l'ap del sol de la gruta, ella tingué l'esperançosa obtinguda; arribà a la gruta, cova de miracles, y abans de pagar ullada al mon, respirà com una condemnada y es va ajeure a dormir. Y s'adormí a una rialla, tant dolça y profundament, que l'home tenia quelcom d'angeli. Y tant tova y remoguda era la terra dintre la gruta oberta al abim y corca y movedissa, que tot fou adormir-se la bruxa y trontollar les parets, desferse l'ol i sol y precipitar-se ella fins les gorges de Vauca, que tanta suor li costava fugir-ne.

Caigué atordida, feta un cuc, feta un

Alfons Maseras

Textes eloqüents

A conseqüència d'una pila de circumstàncies, entre les que deu contar-se l'influència espanyolista, el criteri catòlic ha pres, desgraciadament, a Catalunya, una tònica general de contradicció y de oposició a l'esperit modern. Pera que's compregui lo distant que està aquella tònica de representar les tendències que, a l'hora present, son les del Catolicisme als pobles avançats, reproduhim avui dos textos ben significatius. Son escrits per sacerdots catòlics; son escrits, y axò els dona gran valor als nostres ulls, per sacerdots catalans, qui havent establert en la República nord americana, en un poble on el Catolicisme, mercès a la seva aliansa ab l'esperit modern, ha pogut realitzar grans conquestes, han escapat de l'enervant atmosfera que, en la nostra terra, vol respirar l'ortodoxia.

No's tracta, doncs, del parlar d'hommes d'altra rassa, de quin intumescer podria tal vegada algun matís escarpats. Son dos compatriotes nostres, escrits en el nostre llenguatge, han col·laborat en la premsa catalanista. Se refereixen els indicats textos a dues matèries ben importants: la tolerancia religiosa y la llibertat d'ensenyament. Abdiós son prou clars y poc se prestan a l'equívoc.

Trobem el primer d'aquests textos en la *Universitat Catalana*, la benemèrita Revista d'Educació nacional que dirigeix el nostre company Cebrià Montoliu. En son número 6 de l'any passat publica aquella Revista la curiosíssima conferència que'l 18 de maig de 1904 va dar Mossen Josep Me Montaner, sacerdot català y subdit nord americà, en el Centre Excursionista de Catalunya.

En Josep Me Montaner nasqué en 1869 de família catalana en el poble de Perarnau (Pallars). Cursà la carrera eclesiàstica al Seminari de la Seu d'Urgell, y l'any 1894, abans d'ordenar-se, emprengué un viatge als Estats Units, cursant al *Saint John's Seminary* de Boston y ordenant-se a Sant Francesc de Califòrnia l'any següent. En aquesta ciutat ha exercit després son ministeri en diferents parroquies, y últimament a *Sant Leandro Church*. Ha fet un viatge d'estudi per Mèxic, s'ha dedicat a la predicació y a la conferència pública, essent col·laborador de diverses publicacions. És autor d'una interessant monografia sobre les començaments de la Missió de Sant Josep fundada en 1707 a Califòrnia pels Pares Jesuïtes. Invitat pel Bisbe de Manila a una missió reservada en les Filipines, va venir al seu país nadiu pera pendre un poc de descans abans de anar a establir-se en aquelles isles. En aquell viatge tingué ocasió de visitar el Japó en el moment en que esclatava la guerra ab Rússia, anant-hi ab un vapor fletat pels periodistes yanquis que dirigien al teatre de la guerra, y visità també alguns ports de la Xina y de la India anglesa, y l'Egipte.

De la sobredita conferència, en que l'autor refereix ses «Impressions del Japó» n'estreim el següent paràgraf eloqüentíssim:

«Ja he dit que en el Japó el respecte y la tolerancia religioses son profunds y arrelats, com no ho pot menos d'ésser en tot poble que s'alabi de civilitat. Perque, senyors, l'intolerancia y el fanatisme religiós sembla una exclusiva de certs països atassats com el vostre. Si, cal dir-ho y proclamarlo ben alt, per més que aquestes idees no siguin aquí moneda corrent, y per més que puguin xocar a molts aquestes paraules en boca d'un capellà catòlic: sols els pobles tolerants, com els anglosaxons, son religiosos; sols ells comprenen la religió, y sols ells, y especialment als Estats Units, hi ha veritables catòlics. Parlo per experiencia y no exagero. Y us puc assegurar que pobles intolerants y fanàtics com el vostre, y com els pobles llatins, en general, malgrat llur pretengut Catolicisme, son els més irreligiosos y els que menys comprenen la religió catòlica, que segons l'esperit de Jesucrist, és tot amor y respecte envers el proïsme. Doncs, bé: aquí teniu un exemple de com se prenen aquestes coses en aquell país que n'hi ha de barba y atrassat. Aquella simpàtica professora de l'Universitat femenina (1), havent sabut que jo era capellà catòlic, me va pregar atentament que donés allí una conferència sobre l'Catolicisme, sense tenir per res en compte que a la prova tant y que la totalitat de les alumnes eren idolatres o budhistes. Y jo, naturalment, vaig cedir als seus prescs ab molt de gust, consentint de que realment se desijava venisse. Vaig donar la conferència, y els vaig explicar tant clarament com vaig saber els principis fonamentals de la religió catòlica, y us

asseguro que vaig quedar plenament satisfet y realment edificat de la religiosa atenció ab que vaig ésser escoltat pel nombros públic y de les espontànies y calurosos mostres de simpatia ab que fou rebut mon parlarment».

El segon d'aquells textos és un article de que es autor el Pare Antón d'Oliván, y que ha publicat en son número primer la *jove Revista Occitania*, en que col·laboren els més notables literats de la llengua d'Oc, y que dirigeixen En Prosper Estien a Tolosa y En Josep Aladern a Barcelona.

Heus aquí com el P. d'Oliván descriu, en familiar conversa, l'estat de l'opinió catòlica nortamericana sobre la llibertat d'ensenyament:

«Aquí on me trobo, a Nort América, aquells escarafalls que abans oïem en contra la llibertat d'impremta, se van poc a poc posant-se a to y no trigarem gaire a veure constituit dogma de fe lo que abans era motejat abort del infern. L'impremta o la aprovació episcopal se considera aquí com un destorb al nou pensament y al avens de la premsa catòlica. Els editors de publicacions se fan solidaris de ses doctrines y responsables de ses conseqüències. En política la llibertat d'ensenyament és completa, que ja és tot lo que's pot dir. En religió, (entre catòlics), la premsa sols se sotmet a la autoritat en lo que és estrictament dogma de fe y moral, per no equivocarse en lo qual se necessita ben poca teologia y cinc cèntims de sentit comú.

La censura eclesiàstica fa'l mateix efecte al periodisme americà, que la censura del metge feia a Sauto Panza, quan més ganes tenia de curar l'olla podrida. Quina rabia tenia'l pobre, quan el metge, ab autoritat parsimoniosa, li deia: «Ja'n tens prou; d'axò no'n tasques; axò't faria mal de ventre...» Ben cert que ja n'hi havia per tirar la barretina al foc, vull dir per abandonar el *gobierno de la insula*.

Aquí, doncs, no'n tenim de metges axí, ni'n volem.

La llibertat d'ensenyament dels editors ampara també la llibertat de llegir del poble, quin grau d'aproximació als editors, marca'l grau de civilització (1). «X'quants n'hi ha de Sanxos Panzas a Catalunya, que's dexten tocar les espalles ab la vareta del metge?»

Y quants metges hi ha que fan guardar al poble rigorosa dieta espiritual per por de que la lectura se li torni agre al cervell? Però ara se'n adonen de que sense lectura'l cervell se torna aigua!

Y no son precisament els bisbes, no, els receptaires de la dieta; son en particular una pila, una multitud de rectors y vicaris, que en ses respectives localitats y segons son capritxut criteri, diuen a sos feligresos: Al infern els que lleghin diaris republicans; excomunicat si lleghes aquest altre lliberal; mala pena si t'uscrisus an aquest democrata; cap de trons si't demostres catalanista; cuida, cuida ab els integristes; mira que aquell altre és un carlí revolucionari; ja pots tirar al foc aquestos paperots; Déu t'n reguard que compris cap novela; anem, feligresos, que ja'n teniu prou ab el *Camí dret y segur per anar al cel y l'Anchora de salvació*. Aigua clara, molles de pa y formatge sec. Naturalment que quan no hi ha res més, Sanxo Panza ho diu, la gorja també li disfruta.

Axò és un crim de lesa humanitat y que Déu ho té de castigar a no trigar gaire. Si axò és progrés ja poden tancar les escoles; ara comprenc per què a Espanya la canalla no va a estudi; què'n farien de la lletra, si després no's dexten llegir?

Tots els metges d'estola americans, y jo l'últim d'ells y tots els pacients d'aquí, hem enviat fa temps la dieta a dida. Envieu també vosaltres catalans y us sentireu més homes y més pensadors».

En la mort de Juli Verne

La noticia de la mort de J. Verne ha sabut durme a flor d'ànima regust de lectures d'altre hora... T. dirieu com me parla avui l'obra total del popular novel·lista?

Així: El *Quixot* no va per sempre matar els llibres de Cavalleria. Ells han retornat. Vestits altrament, no importa. Per dintre, l'ideal mateix: la glorificació de la Vida Heroica; l'epopeia de l'energia humana en lluita constant ab els fatalitats; la gesta del Prometeu etern, habilitat, l'un dia d'armadures d'ellennament y brandant llarga espasa; cobert, l'autre dia, d'un impermeable austre y desatant, magnífics els ulls de decisió valent, les llunyaneries inexplorades... Ahir aquelles fatalitats van dirse gegants, dragons, laberintins indescribibles, encantaments, prestigit, conjurs, legions d'infidels enemics a les lleis de la Cavalleria Cristiana; avui se diuen distancies, cimes implacables, fatals Enganyos òptics, tempestes, selves verges, feres, tempestes, hordes salvatges enemigues a la Civilització. Ni la transformació és certament acabada. Lo marvellós segueix vivint en paper protagonista. Y el si' pregón de les illes misterioses guarda encara incògnitas potencies que interenen, malecòla o benèfica, en els destins dels heroes.

Jo no puc estar ab els qui veuen en Juli Verne un seguidor de Poe, un mestre d'aquest enginy y subtilissim Wells, avui en moda. Poe y Wells seran, en tot cas, els Aristos de les novel·les d'aventura. En El Robinson, en aquest poema en que l'home i la Natura s'obren per primera volta, en

despoblant, en El Robinson, aquest llibre exemplar en la rassa savana, cal cercar la veritable paternitat espiritual de Juli Verne: sos germans son els imaginatius opulents, narradors de les aventures caseres y grans viatges; sos fills...

Sos fills ja les veuen les novel·les de mar-ravel·la. En les obres cavalleresques van nodrir-se, en el Renacimiento, aquelles fortes individualitats humanes, mai abans en altura ateses. Biblles d'energia hi van trobar; y a son escalf van ferse espléndids el floriment y l'ectosi de la «planta-home» en els primers dies de l'Estat Modern. Així talment, del Robinson ensa, el cicle de nous llibres de Cavalleria ha fecondat molts decisions somnis juvenils, ha elevat en molts colzes l'estatura moral dels campions humans d'avui... La teoria immortal dels grans aventurers d'aquest temps passa, al pensar axò, per la memoria nostra. Passen Livingstone enfonsant se, Biblia en fe, somiador de teologies, observador de fets, complidor de gestes, per l'Africa misteriosa; Stanley, cambiat de corresponal en explorador; Sir Cecil Rhodes, desembarcant l'isic en Africa pera morir-hi y fundant-hi més tard un Imperi poderós; Versin, (del qual quan era estudiant se quecava el mossò del anfleatre perque el despertava a les dues de la nit pera recullir les falses membranes dels diferents morts de poc) abandonant repentinament la carrera pera llensarse a exploracions en el Mèxic, en Siam, pera atravesar en tota sa latitud l'Indo-Xina, pera terminar la seva en la Xina, descobrint y cultivant el microbi pestífer y més tard el serum antipestós; Even Hedin, el violador de les ciutats mortes de l'Assia desconeguda; y Nansen, l'enamorat de l'Esphinge del Pol y devingut ovi capítol dels separatistes de Noruega; y totes aquestes existències dels savis y dels escriptors moderns, múltiples, fecondíssimes, llargament desenvolupades en potencia y espai, al costat de les quals la «vida intensa» que Roosevelt preconiza sembla perspectiva de burgesa platitud.

Avui que l'Espanya s'aprepara a commemorar la publicació d'un llibre que representa una data negra en els anys de la Vida Heroica, me plau lloar la gloria dels cels y dels nous llibres de Cavalleria, que pera tantes ànimes adolescents han cès els horitzons del paisatge vital y les han nodrides ab la mèdula de lleons de la fe en la propia sobirania, y que no poden tornar bojos més que als Quixots y als Tartarins.

T. C. y A. — Mil mercès per l'amable carta. L'article era obra de justícia... D'indiscreció ensenys tal vegada? Mes l'indiscreció és la llei mateixa de mon genre! Reportor de gazetilles... interiors, cronista de lo que escapa a la crònica, Xenius no pot ser discret.

P. B. — Xenius no té per missió indignar-se dels abusos existents y combatre'ls. Mes: se fa un dever de confessar que alguns abusos, com el que vostè lamenta, all els troba infinitament divertits.

E. F. Madrid. — Permeteu, car mestre y amic, que, rememorant, us saludí ab una de les velles fórmules de la malauradament extingida cortesia catalana: ¡Salut y dilexio!

XENIUS

Ateu Barcelonès

D'ensà que la llengua y l'esperit de Catalunya regna en la primera associació de cultura catalana, que no s'havia celebrat allí cap junta tan transcendental y de significació tan hermosa.

Els lectors de El Poble Català coneixen els antecedents històrics de la qüestió ateneística. Fa deu anys que ab la presidencia del gran poeta l'Angel Guimerà, s'engué allí triomfaut la nostra llengua y ab ella seguitament l'ànima y l'acció catalanes, que no és just acceptar el verb d'un poble y rebutjar el geni y la voluntat que tradueix y expressa.

Els partits polítics espanyols, que havien fet del Ateneu en moltes ocasions un domini propi, vestint-lo a l'espanyola y aprofitant el prestigi del seu nom, no es resignaren a la perduda, y a qualsevol punt que s'hagi presentat a discutir, o a les votacions de secció pera nomenaments de Juntas han format un bloc de tots els partits polítics contra la tendència de renaxensa catalana que desde aquell temps representa l'Ateneu.

Tot ha sigut en va. La gran majoria de socis han mantingut aquesta orientació patriòtica, y cada batalla que's política hi han intentat ha sigut un nou triomf per la catalanista. Y el de dil·luns darrer serà memorable...

S'havia de discutir l'autorització a la Junta Directiva per la compra d'edifici social, transacció d'un plet pendent ab ella relacionat, y reforma d'Estatuts que facilitessin l'arbitri de medis econòmics pera realitzar-ho, y els eterns discòls del Ateneu formaren de nou el bloc y gent de tota procedencia política, de banda a banda, se presentà a combatre l'obra de la Junta, no ab raons, no ab un contraproposte de solucions noves, sinó ab obstrucció, expedients dilatoris y amenaces.

De poc havien de valer aquests medis. El president Sr. Domènech y Montaner fent l'història de la qüestió, y els senyors Carner y Abadal, pronunciant discursos eloqüentíssims en defensa dels interessos del Ateneu, dugueren el convenciment a tots els esperits, y contra axò ni els subterfugis del Sr. Serrallera impugnant un reglament interior, ni l'vot de censura del Sr. Layret, ni les protestes nimies del Sr. Sol y Ortega, que aquell dia contradi la seva reputació, res havien de valdre. Certs recursos no poden utilitzar-se en corporacions d'altura, aont les raons sols ab raons poden contradiure.

Per axò com que raons sòlides no n'hi havien contra'l projecte de la Junta, els que volien combatre'l s'aculliren al expedient dilatori de proposar que's nomenés una ponència de nou individus

pera estudiar la conveniencia de la compra, veure si procedia demanar responsabilitats per lo actual, y esbrinar lo que pel demà podia ferse. Aquesta proposició, que era evidentment de desatenció pera la Directiva, fou rebutjada per la Junta General per 350 vots contra 109.

La sessió, que durà més de vuit hores, y que arribà a reunir en la Sala de la Llotja de Mar, aont se celebrava, a 700 socis, acabà a dos quarts de sis del matí, després d'haverse votat ab entusiasme tot lo que proposava la Junta y que assegurava el pervindre del Ateneu Barcelonès.

La batalla darrera haurà donat a comprendre a certs elements que la seva influencia és ben morta al Ateneu, aont a cada nova ocasió la majoria catalanista augmenta. Y a nosaltres a més d'aquesta satisfacció ens n'ha produït una altra de molt intensa, y és la de veure reunits sota aquelles històriques voltes a totes les branques del autonomisme català.

Quina evocació esplèndida duia al esperit aquell espectacle! Catalanistes de tots colors, d'extrema dreta a extrema esquerra, dels precursors fins als neofits, tots els grups y matissos estaven representats en aquella obra de patria y d'abnegació. Y aquell fet heròic aconseguit en aquella sala de la Llotja, que guarda tants ecos d'esclats patriòtics, tants sospirs de vida nova, y ab recorts del ahir tant s'esperances pel demà!

No en va retrèiem al començament, que cap assemblea del Ateneu havia tingut mai significació tan enlairada. Ella sigué ocasió pera mostrar als nostres enemics el Catalanisme formant un sol agermanament davant d'una empresa nacionalista, y ella, al reunir l'Ateneu Barcelonès en la sala capítol dels honorables Jocs Florals, semblava que relligués la culta associació a la obra santa de la futura redempció de Catalunya.

De coses científiques

Revisió d'una critica

Al distingit senyor J. Estrany. Encara que no tenim el gust de connectar a vostè personalment ni recordo haver tingut ab vostè cap relació, lo que he llegit en sos escrits I y II titulats *A propòsit d'un llibre*, estampats en els números 19 y 20 de El Poble Català, me fa entendre que, sense haver-nos conegut, no podem considerar-nos indiferents l'un al altre, ja que els dos som companys de viatge en la via del veritable avens; romeus en camí moguts y agermanats per un sentiment igual: lo d'assolir la clarividencia y el goig dels grans secrets de dins del claustre sublim aont s'hi guarda velada dels ulls humans la Veritat natural.

Perque ho entenc així, espero no'l sorprendrà m'acostu a xic a V., ni pendrà a mal que n'troband passos difícils o punts de desviol perillous, em permeti jo dari'l la mà y conduir-lo lleal y francament en l'orientació que m'sembla més bona pera menarnos al enlairat fi del nostre romiatge. Com també espero que allà aont V. judiqui poc concertades les orientacions que jo proposi seguir, me farà l'favor d'oposar-hi, ab franquesa y llealtat iguals a les meves, els reparos o les esmenes que V. hagi après en investigacions practiques, o propies, o sinó propies, a lo menos comprovades per V. mateix.

Procedint d'aquesta manera, el treball ens aprofitarà doblement, no's perdrà temps en discussions empalagosos del tot sobrerres en materia de ciencia natural, ni s'acabarà la paciència dels llegidors que vullguem seguirnos, envers els quals crec jo tenim el dever d'encoratjarlos tot fentlos agradable'l camí y fàcil la petja sobre la que han d'anar avançant.

No gaire lluny del començament de son article I, manifesta V. tenir tres motius de dubte, que exposa en tres preguntes. Demana en la primera:

«En què pot consistir aquesta afinitat que moltes voltes necessita pera manifestarse poderosíssima que en algun punt de la massa dels cossos en conflicte aparexi precisament una energia de naturalesa repulsiva, com és el calor?»

Si V. té en conte que lo que s'en diu calor és a mode d'efectio, és a dir: un modo de moviment, segons escrigué En Tyndall, o variis modos, tota una gama extensíssima de modos de moviment, segons les meves experiences, y repassa ab seny les *Noves Científiques*, parante de debò en les explicacions del capítol *Funcions absorbents de la materia etèrea* y en el sentit del apartat de la plana 123, referent a la glicerina obtinguda per substitucions, la resposta a sa pregunta vindrà tota sola, se li presentará senzill, com s'ha presentat ja a varis aimadors de la Naturalesa que s'han fessat bé en el conjunt y en les diferents parts de tot lo exposat en ma obra.

En la segona pregunta demana V.: «Que és aquesta cohesió que per exemple en un fil d'acer arriba a igualar la pressió de 10,000 atmosferes, la qual desapareix aplicant a un punt reduït del fil 4 o 5 kilogrammes en forma calorífica o sigui escalafant fins a 1,500°, o ab una insignificant acció mecànica, ben desproporcionada ab la magnitud dels efectes produïts sobre les forces que unexen les molècules de una secció del fil ab les molècules de una secció contigua?»

Dexant apart el grossissim malentès, o desuït involuntari, sobreixint de les comparacions plantejades entre una pressió de 10,000 atmosferes, el treball mecànic de 4 o 5 kilogrammes y l'equivalencia mecànica de 1,500 graus de temperatura, dec dirli que la cohesió aquella és la resultant natural de causes clarament determinades en els varis

punts de les *Noves Científiques*, aont se tracta dels orogens de la constitució, de la descomposició y de la diferenta consistencia dels agregats ponderables. Dits punts son tants, que no m'atreveixo a anotarlos aquí. Val més que V. repassi tot el contingut de les *Noves* y a mida que ls punts aquells vagin sortint, posar atenció en l'importancia de la disposició estructural de les partícules dels agregats ponderables, y considerar l'influencia que s'esplia del rythme, com pas o periode dels moviments ondulants de dites partícules mateixes, relacionats ab els rythmes, compassos o períodes dels moviments de la materia etèrea. Y no s'aconti ab llegir y meditar, vulnó y fassi també experiments fins a ferse ple càrrec d'aquella *forsa atractiva moltes vegades assombrosa*, de que's fa menció en la plana 85, línies 4 y 5, de les *Noves Científiques*.

Seguint aquexa pauta trobarà V. la resposta natural a sa pregunta segona.

Vol V. també que se li aclari: «Com podrem concebir les forces atractives y repulsives dimanant de la materia ponderable, propagante instantàniament fins als punts més allunyats dels espai, pera subjectar a la llei de les masses y del quadrat de les distancies?»

Doncs, lo tocant a subjectarse, com ne diu V., al quadrat de les distancies, se pot no sols concebir sinó que també se pot comprovar facilíssimament. No més cal recordar la manera natural com aquelles forces es propaguen en ordenades ondulations de la materia etèrea y reproduir el clàssic, enginyosíssim y elemental experiment que presentava el gran professor Tyndall, pera demostrar de modo práctic la raó de dita llei.

Tallu un quadre de paper, dobleguil pel mitj en angles rectes, y tornil a doblegar de manera que formi quatre quadrats sobrepasats. Pòsil, plegat com acabem de dir, just entremitj d'un llum petit y una paret, tenintlo sempre encarat perpendicularment als raigs lluminics, y cuidant que sia ben quadrada la sombra de sobre la paret.

Marqui després tot el lloc de aquesta sombra y, en acabant, aparti el paper, despleguil del tot y confronti ab l'espai marcat; trobarà que'l quadre de paper desplegat, quatre voltes més gran que quan estava plegat, encaxa just en el lloc pres abans per la sombra. De manera que's raigs de llum o moviment etèreo, y per lo tant forsa etèrea que a mi'l camí de la paret havien sigut interceptats per l'àrea de paper en quatre dobles, a dues vegades el camí mateix o sia al arribar a la paret estaven extesos sobre una àrea quatre voltes més gran. És clar que extesos així deu correspondre inevitablement a cada unitat d'espai de la quadruple àrea a la paret, el quart de forsa corresponent a cada unitat igual d'espai de la petita àrea del paper doblat al quart. Així s'ensenya que les forces naturals, sien de la mena que sien, radiantse pels espais, no s'han de subjectar a la llei del quadrat de les distancies, perque aquesta llei els és natural, y per lo tant inherent a llur propagació.

Per lo que's refereix a les lleis de les masses, tractantse de les dels àtoms y de les molècules ponderables, ja est tot una altra cosa. Ben clar se diu en la plana 22 de les *Noves*. Tornu V. a llegir-la aquesta plana y després enteris de lo que porten les planes 23, 24 y 25 respecte a la importancia del medi etèr, dins del qual els cossos aquells evolucioneu. Y sobre tot sospesi ab calma les explicacions del capítol *Diversitat de Formes*, planes 56 a 62, més les del final de la plana 71 y de tota la 72, les del acabament de la 95 y les de totes les planes 96, 97 y 98 de l'esmentada obra. Quan hagi fet tot axò, ja comprendrà que no estem pas prou avençats pera parlar ab ple coneixement y seguretat perfecta de l'influencia justa de la llei de les masses entre ls cossos atòmics y els cossos moleculars de materia ponderable. Ens falta encara aclarar l'incògnita de les formes d'aquestos cossos.

Després de les tres preguntes copiadess, diu V.:

«Fa bé l'Alsina en fer taula rasa de aquestos conceptes que no responen a cap realitat positiva y en esforçarse en edificar la ciencia sobre bases més fermes y que millor satisfassin les exigències de la lògica.

Mes aquí, m'haig de doldre de que l'autor, després d'haver demostrat prou clarividencia pera rebutjar ardidament els esmenats conceptes, s'hagi aturat a mi'l camí, sense cercar més amunt la font d'aquelles energies, etc. etc.»

En sorpren de debò que V. es dolgui de que m'haig aturat a mi'l camí, sense cercar més amunt la font d'aquelles energies... No pot ser sinó que li han passat per alf alguns importants punts de les *Noves Científiques*. Per exemple l'acabament de la plana 63 y principi de la 64:

«Es ja vulgar que la font d'energia de major importancia pera els cossos de la Terra, és el Sol, foc central del nostre sistema planetari. En inconcebible xarxa de corrents d'ones de llum, de calor, d'electricitat, y probablement d'alguna cosa o algunes coses més que encara se ignoren, ens envia moviment y ab el moviment forsa y vida».

Y l'acabament també de la plana 68: «Tinguis present que n'varies menes de raigs venen a la Terra corrents de ones etèrees de períodes iguals als períodes de les oscilacions de les partícules components dels cossos que formen el globo solar (1).

(1) No fem menció dels raigs y corrents d'ones que dels demés sols del Univers arriben al globo terrestre perque llur influencia és poca, comparada a la de les corrents d'ones provinents del més proper foc del nostre sistema planetari».

Aquí bé s'en citen de fonts! Vostè n demana una, y jo n'hi tinc assenyalada

des moltíssimes. Una font abundosíssima, relativament aprop, és el nostre Sol, y mils y mils altres fonts o Sols més llunyanos, que en ondulations etèrees envien desde un sens fi de punts del Univers y sens mai parar dolls immensos d'energia a la nostra modestíssima terra. Son aquexos dolls veritables rius de forsa y vida, que durant anys he procurat entendre ab l'espectroscop, y pera ferme un tant càrrec de llurs diferents valors dinàmics, he treballat experimentant de dia y de nit, en istius y hiverns passats en varis països y a altures distintes. Sé, doncs, de cert que existeixen, que estan a tothora presents, sempre actius, al voltant de les partícules de tots els cossos del mon. Així la materia etèrea del voltant de cada partícula y del voltant de cada cos es troba en perpetuo y complexíssim moviment, y per raó d'aquest moviment, es capassa de trobar-se o de posarse en condicions de ferse sentir o ferse notar en manifestacions dinàmiques.

D'aquí en resulta que tant si estem com si no estem conformes ab la teoria cinètica dels gasos, predicaada pels il·lustres autors de les dues admirables obres *Teoria de la Calor y Substancia y Moviment*, Clausius y Maxwell, la veritat és que sempre podem contar ab energia en l'Ether, més que suficient pera no haver-li d'atribuir la atinatural y absurda facultat de *creare de nou, de ferne més de la que naturalment porta*.

Espero, Sr. Estrany, que s'haurà esvaït l'ombra que més semblava preocupar-lo. Bé veu que en havent llegit com cal les *Noves Científiques*, no's pot pas ni sospitar que allí s'tracti mai d'un éther en estat estàtic, no es possible entendre que's produxi allí un éther especial que no existeix enlloc, com ho seria éther mancat de tot moviment, sense cap mena d'energia. L'éther de que's parla en les meves *Noves* és un element que's mou, una substancia que viu, una cosa en estat de poder realisar tot lo que en dites *Noves* esplico realisable ab els tres factors *Acord de Períodes, Diferència d'Energies y Diversitat de Formes*.

No goso cansar més a vostè per are. Un altre dia si que hauré de tornar-hi pera fer la revisió del seu exemple de la campana y l'aire; exemple que encloa una noció fonamental que va completament fora de camí. Hem de corregir-la. Ademés provaré posar de relleu alguns detalls del experiment ab varis objectes, suranten un depòsit d'aigua, a fi d'evidenciar primerament, que és més complicat de lo que apareix en el llibre, y, segonament, que fou escrit molt més poc a poc que sens dubte no li ha sigut a vostè possible ferne la lectura.

Seu respectuós

FERRAN ALSINA

La qüestió religiosa a Fransa

L'informació del ciutadà Briand sobre la separació de les iglies y de l'Estat (Acabament)

V. L'abolició de l'organització oficial de les iglies

Segueix a la declaració de principis un segon article en que queda prescrita la separació de les iglies y de l'Estat. Conseqüència immediata y necessaria de axò és la abolició de tota organització oficial tant per lo que's refereix a l'Iglesia catòlica, com a l'Iglesia reformada de Fransa, la de la confessió d'Angsborg y les comunitats israelites.

La llei no coneixerà dels cultes y de les ceremonies culturals, en quant no interessin al ordre públic. A contrariu totes les disposicions civils y penals que tinguin un caracter d'ordre públic restaran en pen; així, per exemple, les que tenen per objecte la celebració del matrimoni civil, abans del sagrament religiós.

A reserva solament d'aquest interès d'ordre públic queda abolida tota legislació excepcional de les que son actualment aplicables als ministres dels cultes, despareixent tant les incompatibilitats limitacions com els privilegis de que avui son objecte. Podran ésser jurats, formar part dels Concells municipals y generals y del Senat. No serán dispensats de les funcions de tutor. Cesarà pera ells tota jerarquia oficial y totes les excepcions de procediment.

VI. La qüestió econòmica. — El pressupost eclesiàstic. — La devolució dels béns. Les pensions. — Els edificis.

El pressupost de cultes, que en 1803 era de 4 milions, va arribar, quan el segon Imperi, a la xifra de 50 milions. Avui és de més de 40 milions.

Aquest pressupost de cultes representa, com s'ha sostingut, la renda d'un deute perpetu, contractat per la Revolució al ampararse dels béns eclesiàstics? Briand reporta textos de l'Assamblea Constituentia pera provar que ella va entendre, al encarregar l'Estat dels gastos de culte (althora que del alivi dels pobres), procurar la satisfacció de lo que aleshores va ser considerada una necessitat social y no trobare en el cas d'indemniscació de cap mena. La resolució de la Constituentia a favor de cultes y ministres — diu — va ser un acte graciós de la «essencialment precari». La teoria de la «carga perpetua» és d'origen recent. No té

Presidida aquesta per el doctor Martí y Julià, hi prengueren part, ademés dels oradors de la tarde, el poeta igualadí En Jaume Boixí qui llegí les poesies originals seves *El Orí del Consistori* y *La Festa Nacional*, y l'agrupació coral «La Gabia», que baix l'experta batuta del mestre En Miquel Jordana, cantà sentides composicions, finalisant les valentes estrofes del himne nacional català, corejades a peu dret y ab el cap descobert per tots els presents. En resum, han resultat dues festes dignes de la ciutat d'Igualada.

Molins de Rei. — Diumenge passat tingué lloc en l'espaiosa sala del cafe Alhambra l'anunciada mitja organitzat per la associació de Barcelona «Progrés Autonomista».

Parlaren en ell els senyors Balmes, Sans y Rosell, Roig y Pruna, Sansalvador, Regàs, Gibert, Danyans y Manent, els qui exposaren el programa catalanista, subratllant els punts de vista que l'an digna de un poble modern y que no vol viure divorciat del seu temps.

Les idees verament civilisadores que exposaren els oradors, sigueren acollides ab fons assentiment pel públic nombrosíssim que escoltava l'mitja, molta part del que confessa en sortint d'ell que fins allavors no havia tingut idea de que pogués haver-hi Catalanisme avensat, liberal y civilista.

Barcelona

Ateneu Obrer del Districte Segon. — Aquesta important entitat projecta celebrar una solemne vetllada necrològica a la memoria del Dr. Robert ab motiu del tercer aniversari de la mort d'aquell eminent patri.

— Aquesta nit a dos quarts de deu donarà la seva anunciada conferencia sobre l'tema: «El Nacionalisme y l'proletariat» En Daniel Roig y Pruna, del «Aplec Catalonista».

Escoles del Districte Segon. — Ab extraordinaria solemnitat va celebrarse el prop-passat dissabte a la tarde la sessió literaria-musical organitzada per la esmentada entitat ab motiu de la presentació del «Orfeo» que s'ha constituït ab els nois que concorren a dites Escoles, y en homenatge al Orfeo de Catalunya y a les institucions d'ensenyansa catalana de la nostra terra.

Al acte hi va assistir una concurrencia veraderament extraordinaria, entre la que s'hi comptaven gran número de senyores y senyoretas.

Igualment foren molt numerosos els entitats autonomistes, d'ensenyansa y orfeoníques que tingueren representació al acte.

Oberta la festa pel president de les Escoles D. Ramón Monegal, y exposat als concorrents l'objecte de la mateixa, el secretari de la propia entitat, senyor Albiana, va donar lectura a una carta del president del Ateneu del Districte Segon En Joaquim Lluhi y Rissach en la que des-

prés d'excusar la seva assistència al acte per motius de salut, feia l'elogi de les Escoles del Districte Segon y enuncitava la importancia de l'obra social y patriótica que realisen. Aquesta carta va ser molt aplaudida.

A seguit el senyor Ferrán de Sagarra, de la Junta de les Escoles, va llegir un herós parlament titulat *Ahí, avui y demà*, en el que estudiava les passades glories de Catalunya, el seu present esperansador y l'avenir esplendent que aquell Hasegrá. El treball del senyor Sagarra fou coronat ab grans aplaudiments.

El jove y florejat poeta En Josep Carner, donà lectura a un xamós treball literari saturat de poesia que portava per titol *Cançons de nois*, que fou rebut ab grans manifestacions d'agraïdo per la concurrencia.

Després el jove Joan Gibert y Camins executà, al piano, d'una manera acabadíssima la difícil Sonata XXIII (Appassionata) de Beethoven y la Polonesa en *do* *bis* *menor*, de Chopin, produint l'entusiasme del auditori, qui vege en el jove pianista una esperansa segura del art musical català.

En Manel Folch y Torres llegí a continuació una poesia encomiástica de la música popular, fentse aplaudir molt per l'auditori, lo propi que son germà Josep Maria ab el seu treball *Lleor*, en el que presentà als infants estudiosos d'avui com el llevat dels homes que demà han de portar a la patria al assoliment de les seves reivindicacions.

Seguiren dos tríos de violí, violoncel y piano pels senyors E. Monegal, Bonnin y Gibert, que interpretaren brillantment la *Cavatina* de Saint Saens, y l'*Minuetto* de la IV sinfonia «Júpiter» de Mozart, havent sigut aplaudidíssims.

El president del «Orfeo Català», En Joaquim Cabot y Rovira, va llegir després un treball titolat *Salutació* del de delicats conceptes, endressat an eis orfeonistes de les Escoles, y el director del quadro dramàtic del Ateneu del Districte Segon, En Rafael Massot, completà la primera part donant lectura a una hermosíssima pagina literaria de Joan Maragall, titulada *Enhorabona*, que va ser molt celebrada.

Obri la segona part el professor de solfeig del «Orfeo» de les Escoles, En Esteve Monegal ab la lectura d'un delicat y patriòtic treball titulat *Jolín pervindre* que li guanyà molts aplausos.

Immediatament varen presentarse tot entonant el *Cant d'Entrar a la classe* eis petits orfeonistes, essent rebuda la seva presentació ab calorosos aplaudiments.

Feta la presentació del «Orfeo» de les Escoles per don Ramón Monegal en un parlament sentidíssim que ls concorrents aplaudiren ab entusiasme, alguns dels orfeonistes recitaren poesies catalanes ab una seguretat y sentiment que justificaren ben bé les demostracions d'aprovació del públic.

Immediatament comensà l'concert del «Orfeo» executant-se a varies veus, baix la direcció del mestre Piqué, les cançons populars *Els jadrinets de Sant Boy* y *La fladora* y la composició del esmentat mestre *La Marri-*

xa, totes les quals merequeren eis honors de la repetició per la justesa y bon gust que demostraren eis petits orfeonistes en la interpretació de les mateixes.

Al «Orfeo» de les Escoles se li tribuà una ovació delirant de la que n va correspondre bona part als seus mestres.

Acabat el concert, don Ramón Monegal dirigí novament la paraula al públic en un discurs ple d'entusiasme patriòtic, encomiant els beneficis de la instrucció y exaltant als reunits a col·laborar ab la seva operació moral y material a l'obra de veradera regeneració que s'han emprès les Escoles del Districte Segon.

Acabà l'enyor Monegal donant les gracies als concorrents a la festa, als que directament havien cooperat a la mateixa y als protectors de les Escoles. Fou aplaudidíssim.

Per arrodonir tant simpàtic vetllada, l'«Orfeo» entonà *Els Segadors* ab una lletra escolar del Esteve Monegal molt escaienta que ls concorrents escoltaren drets y aplaudint ab entusiasme, refermant eis seus aplaudiments al retirarse ls orfeonistes, entonant el cant de sortida de la classe.

Eis nois que componen l'«Orfeo» de les Escoles del Districte Segon, varen ser obsequiats al acabarse la festa ab un delicat refresc.

Federació Escolar Catalana (Academia de Medicina). — El divendres de la setmana passada l'alumne d'aquesta Facultat y President de dita Academia don Josep Roig y Raventós, desenrotlla l'tema anunciant «Importancia del diagnóstico del glaucoma», ab presentació d'una malaltia y unes preparacions esplendides del doctor J. Bartraquer.

Donà del glaucoma una explicació clara y precisa. La concurrencia que hi assistí entre qui s'contaven varis metjes, ne sorti completament enterada de l'oportunitat del diagnóstico del glaucoma y el modo de conèixer.

Al finir el treball, el senyor Roig fou aplaudit y molt felicitat.

— (Academia de Dret) — Darrerament el soci d'aquesta secció, don Joaquim de Bertran y Calderó, donà una conferencia sobre «La organizació política del Nord America». Comensà establint la diferencia entre confederació y federació, segons les atribucions del Poder federal; estudià breument les vicissituds perquè passaren eis Estats Units a l'actua constitució com Estat independent, fixantse en la celebre Declaració de la independencia de 1776; ab gran luxe de detalls estudià després les atribucions y manera de funcionar dels tres poders polítics; el federal, el de cada Estat y el dels territoris, fent veure com llur organizació es la darrera paraula en autonomia.

Acabà estudiant l'influencia de l'organització política dels Estats Units en llur política interior y exterior, especialment en les qüestions fiscals, la guerra de Successió y l'actual imperialisme.

Fou molt aplaudit.

NOVES

Teatres. — Dues novetats en una mateixa nit ens ha ofert darrerament el Teatre Romea: *Pluja de hills* y *L'ave-Maria de Gounod*; si bé d'aquestes dues novetats l'una no es nova y l'altra no ho sembla, y ni una ni altra donen motiu per una llarga crítica.

Pluja de hills no valia la pena de traduir-la al català, essent com era coneguda del públic barceloní per haverla representada entre nosaltres la companyia del Teatre de la Comedia, ab el titol de *Los hijos artificiales*, y menos encara valia la pena de fer-ho, per farcir la traducció d'*arriba cartons* y altres bellesses literaries per l'istil, que donen a l'obra l'*sabor* que es de pensar. Ja n'era hora de que certa mena de gent comencés a comprendre que la finalitat del teatre no es la de que un bon senyor pugui cobrar unes quantes pessetes de propietats, contribuint a fomentar el mal gust y la xavacaneria. Y si s'entossudexen en no voler-ho entendre de bon grat, que ls ho faci entendre qui pot per forsa.

Respecte a *L'ave-Maria de Gounod*, sembla que s' tracta d'un novell autor, novell exclusivament en el sentit de no haver donat encara res al teatre. Es una llístima que no s'hagi decidit a fer-ho fins a les seves velleses, perquè indubtablement allà en els bons temps de la *Flor de un dia* y altres flors de retòrica sentimentalista, la seva obra hauria tingut un bon exit, llagrimes entre les damiselles clorotiques llegidores d'*El Cura de Aída* y *El infierno de los celos*. Avui... avui no més podem agrair-li la bona voluntat d'haver perdut unes quantes velles, ab el generós propòsit de enterminos.

La medalla Janssen. — Nostre distingit compatriota, l'astrònom, D. Josep Comas y Solà, director actualment del Observatori Fabra, del Tibidabo, ha sigut honorat ab la medalla Janssen, per la Societat Astronòmica de França.

Aquesta distinció, que fou creada pel il·lustre director del Observatori de Meudon, es concedida cada any per recompenes dels treballs d'Astronomia més notables que s'hagin realitzat en qualsevol part del món.

Actualment la Societat Astronòmica de França es presidida pel celebre físic Liapounov, y té de secretari al conegut astrònom Camil Flammarion.

L'entrega de la medalla tindrà lloc el dia 5 a París, en un acte solemne, al que hi han de concorre les eminències científiques de París. En dita solemnitat representarà al Sr. Comas y Solà un delegat de l'embaxada espanyola.

Orfeo Graciano. — El concert que aquest Orfeo va donar el darrer diumenge en el espai de Teatre Modern, de Gracia, fou una brillant prova dels miracles que fan la voluntat y l'intel·ligència quan se posan al servei d'un fi noble y enlairat.

Escollint cantar al novell Orfeo, nsemblava impossible que n el curt temps que

porta d'existència, hagi conseguit organització y instrucció suficients per a vencer les grosses dificultats d'un bon programa format per obres triades dins el repertori d'autors tan complicats com en Lassus, Nicolau, Grieg, Morera, Mendelssohn y altres de semblants.

Però aquest miracle es un fet que acredita l'aptitud del mestre Balcells y de les professores senyores Casals y Roca, axi com l'entusiasme de tots els orfeonistes.

La execució de *L'Emigrant* den Vives y d'una delicada *Barcarola* den Weber, fou el que més ens agradà, per la fusió de les veus o l bon gust de la dicció; però la pesada de més efecte fou *La Patria Nova*, den Grieg, cantada ab acompanyament de flautes, corda, piano y armonium, estant el sol a càrrec del orfeonista senyor Fontanals, qui mostrà una poderosa veu de bariton.

L'exit de l'«Orfeo Graciano», fou tant gran com merescut, tenintse de repetir cinc pessets per acontentar al auditori que hauria volgut sentir dues vegades tot el programa. Feia bo de veure la immensa sala del teatre plena de gom a gom per lo més triat de Gracia, seguint ab dalt els cants de l'«Orfeo» y sobre tot quan a peu dret aclamaven *Els Segadors*, armonisats pel mestre Balcells.

Seguexi l'«Orfeo» per aital camí y prompte conseguirà un lloc preminent en el herós moviment artístic de la nostra terra.

Y no dupli que tots quants s'interessen per la regeneració de Catalunya, li presentin la cooperació moral y material que s'ingui de menester fins arribar a assolir son patriòtic ideal.

JOSS FLORALS DE BARCELONA DE 1905

Lista de les composicions rebudes a Secretaria desde la primera publicada. — (Continuació.)

214. Ataviana; lema: Pax. — 215. El premi per ella; lema: Sonni. — 216. Qüestió catalana; lema: Sonni. — 217. Conduchta que ha d'observar tot català fora de sa terra per a mereixer el calificatiu de bon català; lema: Pro Patria. — 218. L'etern vençut; lema: Idili. — 219. L'etern vençut; lema: Idili. — 220. Balades del desert. — 221. Al Golf de Roses; lema: Des el Cap de Nofeu fins a les Mores; lema: Incoherencies; lema: Jo n'ajamals pu toir (André Phœrie). — 222. Caprespre; lema: Lo jorri se n'andava... (Dant). — 224. Veig a Mare. — 225. Amar! lema: Jamai mirava lema: Terra. — 226. En Tou de la Muga; lema: Salvem el Patrimoni. — 228. La ha boja; lema: Drama. — 229. L'últim aplec; lema: L'avi.

(Acabà en el número pròxim)

Borsa de Barcelona

Moviment de la setmana del dia 24 al 30 de mars de 1905

Cambis, Efectes públics, Obligacions y Accions	Divendres	Dissabte	Dilluns	Dimecs	Dijous
Cambi de Londres	33.05	—	32.95	32.80	32.75
Cambi de París	33.10	—	32.90	32.80	32.70
Deute Interior fi de més, 4 1/2 %	78.45	—	78.50	78.55	78.47
Id. Amortizable fi de més, 5 1/2 %	98.55	—	98.55	98.55	98.70
Emprèstid Municipal 1891 y 1900, 5 1/2 %	98.75	—	98.65	98.65	98.50
Id. id. 1890, 4 1/2 %	92.00	—	92.00	92.00	91.50
Oblig. Fer. N. Espanya A. a V. T. 5 1/2 %	102.85	—	103.00	102.75	102.75
Id. id. Minas S. Joan gar. Nord, 3 1/2 %	—	—	77.75	77.50	77.00
Id. id. T. B. y F. 2 1/2 %	57.75	—	57.75	57.50	57.15
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie A, 5 1/2 %	105.35	—	105.50	105.25	105.35
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie B, 4 1/2 %	102.00	—	102.25	102.35	102.35
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie C, 4 1/2 %	92.85	—	92.85	92.85	92.35
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Reus y Roda, 2 1/2 %	57.25	—	57.25	57.15	56.50
Id. id. Alm. Val. y Tarr. adher. 3 1/2 %	75.00	—	75.00	74.65	74.25
Id. id. Med. Zam. Ore. Vi. 1880 a 1882	51.00	—	51.00	51.00	50.00
Id. Canal d'Urgell	77.50	—	—	77.60	—
Accions Fer. Medina a Zam. Orense y Vigo	25.60	—	25.60	25.55	25.20
Id. id. Nord d'Espanya	50.00	—	50.50	50.40	49.50
Id. id. Madrid, Saragossa y Alcant	79.30	—	79.70	79.60	79.30

Seguix mal impresionat el mercat de ferrocarils, y avui ab motiu de lo cares que han sigut les dobles, encara han sortit noves vendes que han acabat de tirar avall els cambis. La jugada va comensar per l'Alcant y ha seguit ab el Nord, fundantia en la mala collita que hi haurà aquest any per la falta de plujes en casi tot Espanya. Per tot axò sont molts eis que han venut les seves partides d'acions de ferrocarils creient que ab el temps podran comprarles a més baix preu. Els valors de l'Estat, degut a la falta de paper que hi ha en el mercat, mantenen molt bé els seus preus.

La setmana entrant s'obrirà en suscepció als 40 milions d'obligacions del Nord, a 85.00.

Barcelona, 30 de mars de 1905.

PASTILLES MORELLÓ

Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats, tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori. — Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir canvis de temperatura. **Se venen a casa tots els apotecaris.**

La Corbateria Moderna

de P. BASTIDA

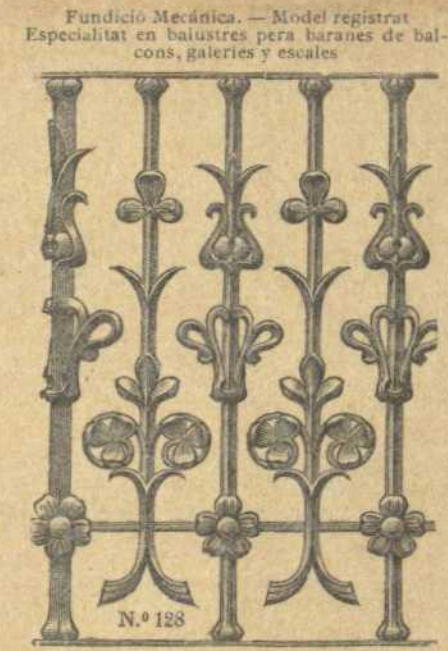
7, Canuda, 7

Corbates
Camises
Colls
Mitjons
Elastics
Tovalloles
Guants
Botonadures
Mocadors
Paraigues
Genres de Punt

7, Canuda, 7

MÉS BARATO QUE JO, NINGU

Fundició Mecànica. — Model registrat Especialitat en balustres pera baranes de balcon, galeries y escales

N.º 128

Ab aquestes balustres rectes resulta la barana munida a menos de catorze pessetes el metre, y ab balustres combat a menos de setze pessetes el metre.

R. Grases. — Margalit, 32 y 34. — Barcelona

ROBUSTINA
DURAN Y ESPAÑA

ENRIC CREXANS
PROCURADOR
S'HA TRASLADAT AL PIS PRIMER, SEGONA PORTA, DE LA MATEIXA CASA, Ronda St. Pere, 36 - Telefon 1073

CABANELLAS Y C.ª *
BANCA • VALORS • CUPONS
Rambla del Centre, 9, y Arolas, 9

RELLOTGES • LÀMPARES

MOBLES
A PLASSOS: SENSE FIADOR

ALEXANDRE DIRAT: SANT PAU, 52 Y 54, Y MENDIZÁBAL, 28

BOMBES Y CANONADES
Instalacions completas y econòmiques
Carrer de Sant Pau, 105

¡FORA PEL MOXI!
Els POLVOS COSMETICS DE FRANCH treuen en pocs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a sortir. No irrita cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tinguen pel moxi (vell) a la cara y brassos, perquè ab ell poden destruir-lo. Un pot: 2.50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben 3.50 pessetes en llibrans de Giro mutuo o en sellos de correu.

FARMACIA BORRELL, Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

EL INDIO
24, CARME, 24

PERA SETMANA SANTA
Extraordinari assortit en sederies y llaneries Genres blancs de cotó y teles de fil a preus econòmics

MADAPOLÀ TOLRÁ; EXISTENCIES EN TOTES SES CLASSES

CAPSES DE LUXO
Pera casaments y batel·jos ab 50 per 100 de economia
FÀBRICA Y DESPATX: Carrer de Sant Pau, 38

COMPANIES DE SEGRS MARITIMS

LA MANNHEIN Y LA NORD-DEUTSCHE
Les més poderoses d'Alemanya • Operacions a primes molt reduïdes
Agent a Barcelona: D. Salvador Oller Dulcet, Corts, 592 (davant de l'Universitat)

VICHY CATALÀ
MARCA REGISTRADA DESDE 1890
Aigües minero-medicinals naturals, alcalines, bicarbonatades-sòdiques, de reputació universal, superiors y més econòmiques que ses similars estrangeres.
Cridem l'atenció dels consumidors y molt particularment dels malalts, pera que no's dexin sorprendre admetent com idèntiques a nostres aigües, altres que s'ofereixen en aquest mercat, artificials ab noms de fonts imaginaries que sols son marques de fabrica y no fonts d'origen. Nostres aigües sols se expendien embotellades y les botelles porten totes els distintius ab el nom de Societat Anònima Vichy Català.
De venda en totes bandes. Domicili social: Rambla de les Flors, 18, entressol

ANEMIA,
palidesa, desarreglos periòdics, palpitations nervioses, desvanexements, debilitat per excessos, agotament per perdues humorals, **se curen ràpidament ab la**

Hemoglobina líquida Dr. Grau

D-manis en farmacies. Dipòsit central: Grau y Buñil, S. en C. Campo Sagrado, 24

¿ PER QUÉ CUREN LES PASTILLES - SEGALÀ Y SON LA ADMIRACIÓ DELS PACIENTS ?

Per ser la més eficaç y racional preparació pera combatre tota mena de **Tos y Afeccions asmàtiques, bronquials y pulmonars**

Les **Pastilles-Segalà** estan compostes de substancies *balsàmiques* o modificadores de les mucoses del aparell respiratori; d'*antisèptics* destinats a preveure o aturar tota infecció microbiana, tant facil de invadir els pulmons, la gola, la farinx, etc., al trobar adobat terreny, com axi re-uita en periode d'inflamació; de *expectorants*, tant útils pera facilitar l'expulsió de les mucositats que ab excés se formen per inflamació o irritació de les mucoses, y que entre altres molesties, son principal causa de la dispnea, otec o dificultat de la respiració; y finalment, de *calmants* que, paralissant les contraccions dels diferents òrgans que componen l'aparell respiratori, els hi proporcionen un descans que re-

L'unió de dites accions terapèutiques fan de les **Pastilles-Segalà**, no sols un calmant, sinó també una veradera preparació curativa pera tota mena de *tos* y pera la generalitat de les afeccions bronquials, pulmonars y de les vies respiratòries en general, tals com l'*asma, bronquitis, catarros*, etc., sent molt notables sos resultats, encara que no's presentin accessos de *tos* o siguin molt insignificants, bastant sols l'ús de les **Pastilles-Segalà** pera la curació de tals afeccions.

Les **Pastilles-Segalà** poden també usarse com a preservatiu de les afeccions pera quina curació es troben indicades; per axò n'hi ha prou ab que al sortir en dia fret o humit de algun local calent, com cafè, teatre, etc., es porti a la boca una o mitja pastilla.

Igual precaució deu pendres al sortir d'una habitació de tot malalt de afecció encomanadissa de les vies respiratòries, y encara no sent encomanadissa, quan es trobi l'ambient viciat per substancies irritants, com fumigacions de cloro, de acit fènic, de acit sulfurós, etc., y, en fi, sempre que's tracti de preservar l'aparell respiratori de irritació o inflamació per canvis sotpats de temperatura o per aires impregnats de substancies o micro-organismes que l'puguin danyar o contagiar.

Es venen a totes bandes a **1.50 pessetes capsà**, y a casa del autor, **Farmacia y Laboratori de la Corona** (fundada en 1802), **Gignàs, 5, y Ataúf, 21; Barcelona**. Se remeten per correu, previ envió de pessetes 2.15, en segells, lletra, sobre-moneder, etc.

Tipografia «La Académica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6